

simplistische *Cinq Nô Modernes* en Schaders misverstand in de verfilmde *Mishima* – blijft bestaan. Achterdocht ook wanneer westerlingen zich artistiek met het Verre Oosten gaan bezighouden, vooral sinds Brooks *Mahabharata* en Wilsons *Knee-Plays*: elke visie reduceert, legt een ratio op aan een universum dat, per definitie haast, ontoegankelijk is. Maar bij Mishima ligt het misschien anders: hij heeft vaak met opzet zijn inhouden, zijn culturele behoeften – die wortelden in een orthodoxe visie op Japanse authenticiteit en patriottisme: de keizer, de ridderkaste en de daarmee samenhangende waarden – verwoord in westerse vormen: de roman, en in het geval van *Boom uit de Tropen*, de klassieke tragedie. Als westers theatermaker heb je dus een structuur waarmee je vertrouwd bent. De niet te grijpen (oosterse) inhoud kan zichzelf vertellen: je moet er enkel de ruimte voor creëren.

Dat hebben regisseur Peter Van Kraaij – de dramaturg van AKT, in zijn regiedebuut – en scenograaf Jan Versweyveld grotendeels gedaan. In het soort “slangenkuil” waarin deze gruwelijke gezinstragedie zich afspeelt, en waarrond de toeschouwers zitten als observeren ze een levensgevaarlijke diersoort, zijn de verhoudingen van in het begin – een woordloze ontbijtsceñe – helder vastgelegd. Er ontwikkelen zich diverse motieven, telkens rond het genetisch gepredestineerde geweld van de kinderen-ouders-relatie: jaloezie (varianten op de Oidipoes- en Elektra-complexen), moordzucht, doodsdrift. Op een eerstegraadsniveau is Mishimas tekst – en de regie laat hem ook zo klinken – een potpourri van existentiële themata uit de antieke tragedie, maar bij langer luisteren en kijken dringt er een a-morele wreedheid in door die niet meer thuishoort in het door goden en noodlot beheerste universum van Sophokles en de anderen. De machtsstrijd – de moeder haat de vader, de kinderen haten de moeder, en hiertussen krioelen de moordintriges – is ook fysieker, en zeker bij AKT wordt dit fel benadrukt. Bij Goele Derick (als dochter) en Peter Van Asbroeck (als zoon) krijg je een heel sterke en ook functionele spanning, die echter te veel kracht verliest in de zegging: te veel worden nuances in de tekst weggeschreeuwd of weggefluisterd, en de muziekkeuze verscherpt nog de ééndimensionaliteit van de dramatische hoogtepunten. De ouders (Mia Grijp en Charel Janssens) en de tante (Loes Van den

Heuvel) zijn niet eens toe aan de lichamelijk-expressieve integriteit. Anders gezegd: de ruimte die door de makers gecreëerd is om de tekst zichzelf te laten uitspreken, wordt niet efficiënt ingevuld. Het resultaat: een verleidelijke beeldenstroom, en te weinig interessant (= intellectueel verleidelijk) gemaakte inhouden. De tekst lijdt eronder, en in plaats van een heilzaam uit zijn verband gerukt amalgaam van antieke-tragedie-sporen, krijg je een, weliswaar spitsvondige, hutsepot van psycho-analytica. De acteur blijft het zorgkind in ons theater: of hij voelt te veel, of hij denkt te weinig (meestal beide samen), of hij kan het gewoon niet. De drie varianten zijn aanwezig in *Boom uit de Tropen*.

“Bombast”

Op het Conservatorium in Antwerpen heb je mensen “echt” opgeleid.

“Dora Van der Groen heeft mij naar aanleiding van *Agatha* gevraagd voor een werkvoorstelling. Op het Conservatorium zijn vooral de mensen van de Witte Kraai bezig, met een bepaalde stijl. Ik ben daar binnengekomen met een totaal tegengewicht: die hele kleine dingetjes van de Witte Kraai tegenover de ‘bombast’ van Ivo Van Hove. Dat doet die acteurs blinkbaar goed, dat scheurt hen helemaal open. Daarbij probeer ik het toneelspele in een breder kader te plaatsen. Ik geloof nl. niet in HET talent als eindgegeven. Ik meen dat een acteur zijn plaats moet kennen in het geheel van een voorstelling en in het geheel van de wereld, ook de theaterwereld. Het acteren vanuit ‘de buik’, dat is goed om twee voorstellingen te maken. Acteur is een verheven beroep en daar moet je voortdurend aan sleutelen, verworvenheden bestaan niet in het theater zoals in de wiskunde één plus één altijd twee blijft.”

“Als theatermaker moet je een culturele background hebben, en daar moet je kunnen uit plukken op het moment dat het moet. Zo is bv. deze Müller een epiloog bij *Troilus en Cressida*: Bart staat in hetzelfde kostuum, de turf is hetzelfde. Ik wil evoluties, processen meemaken. Dit jaar zou ‘romantiek’ een ideaal thema geweest zijn om rond te werken. *ImitatieS* heeft bv. geen verlengstuk gekregen, maar we hadden na *ImitatieS* een romantische tragedie moeten opzetten, de mogelijkheden daarvoor ontbreken ons echter

vooralsnog. Zo zou ik graag volgend jaar rond de Grieken werken, rond het primitieve.”

“*ImitatieS* was een nood-voorstelling. Uitgangspunt was dat wreedheid nooit op zich bestaat, dat ze altijd tot iets leidt. Maar de Sade – waarmee ik wou werken – was een probleem. Dat werd zo negatief, die levensvisie is zo nihilistisch, wiskundige sex, we kregen dat theateraal niet voor mekaar. Daarom een totale ommeslag, we probeerden het via de romantische liefde, om via een andere opvatting over relaties misschien bij hetzelfde terecht te komen. Uit de impasse is dus *ImitatieS* ontstaan.”

ImitatieS

Sinds Roland Barthes met *Fragments d'un discours amoureux* een eigenzinnige fenomenologie van de verliefdheid uitwerkte, is de (post-) moderne cultuur zich meer en meer gaan interesseren voor dit aspect van het menselijk gedrag. Barthes' geschriften zijn zowat de meest geciteerde literatuur geworden in programmabrochures voor theater, opera en aanverwanten. In het publiciteitsfoldertje bij *ImitatieS*

BOOM UIT DE TROPEN
groep: AKT-Vertikaal;
auteur: Yukio Mishima;
vertaling: Georges Adé;
regie: Peter Van Kraaij;
vormgeving: Jan Versweyveld; spelers: Mia Grijp, Goele Derick, Charel Janssens, Loes Van den Heuvel, Peter Van Asbroeck.

ImitatieS
groep: AKT-Vertikaal; regie: Ivo Van Hove; vormgeving: Jan Versweyveld;
dramaturgie: Peter Van Kraaij; spelers: Goele Derick, Peter Van Asbroeck.

RUSSISCHE OPENBARING
groep: AKT-Vertikaal;
auteur: Heiner Müller; regie en vertaling: Ivo Van Hove;
vormgeving: Jan Versweyveld; speler: Bart Slegers.

BEELDBESCHRIJVING
groep: Publiektheater;
auteur: Heiner Müller; regie, vertaling en spel: Gerardjan Rijnders; schilderij: Ysbrant; kostuum: Hans Dowit; lichtontwerp: Steve Kemp.